

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 174/2017-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti MAC TV, s. r. o., Brečtanová 1, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Bugala – Ďurček, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Juraj Bugala, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Sž 12/2014-38 z 18. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva obchodnej spoločnosti MAC TV, s. r. o., podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Sž 12/2014-38 z 18. mája 2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Sž 12/2014-38 z 18. mája 2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti MAC TV, s. r. o., trovy konania v sume 363,79 eur (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet Advokátskej kancelárie Bugala – Ďurček, s. r. o., Miletičova 5B, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MAC TV, s. r. o. (ďalej aj „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Sž 12/2014-38 z 18. mája 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

1.1 Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 174/2017-12 z 2. marca 2017 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Rada pre vysielanie a retransmisiu Slovenskej republiky (ďalej len „Rada“) oznámila sťažovateľke začatie správneho konania č. 410-PLO/O-5921/2013 vo veci možného porušenia povinnosti podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysielaní a retransmisii“) v súvislosti s tým, že podľa Rady poskytovala program „*Úradníci chceli zobrať dieťa od rodiča, skončilo na psychiatrii*“, ktorý svojím obsahom a spôsobom spracovania zasiahol do osobnej cti „súdnej úradníčky“ zobrazenej v programe, dostupný na internetovej stránke <www.noviny.sk>.

2.1 Dňa 29. apríla 2014 Rada rozhodnutím č. RP/029/2014 uložila sťažovateľke sankciu – pokutu vo výške 1 000 eur za porušenie povinnosti podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii (ďalej len „rozhodnutie Rady“).

2.2 Sťažovateľka podala v zákonnej lehote proti rozhodnutiu Rady návrh na preskúmanie jeho zákonnosti na najvyššom súde. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom sťažovateľke nevyhovел a rozhodnutie Rady potvrdil. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol:

«Z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou bol aj administratívny spis odporcu č. 410-PLO/O-5921/2013 vrátane záznamu programu (č. 4920/359-2013 noviny.sk 15.10.2013 zaznamenané 23.10.2013) zistil, že odporca dňa 17.12.2013 začal správne konanie voči navrhovateľovi vo veci možného porušenia § 19 ods. 1 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z. z. v súvislosti s tým, že na stránke www.noviny.sk v katalógu programov v sekcii Krimi poskytoval program Úradníci chceli zobrať dieťa od rodiča, skončilo na psychiatrii, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu povinnosti zabezpečiť, aby audiovizuálna mediálna služba na požiadanie a jej zložky spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom nezasahovali do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných. Zároveň navrhovateľa vyzval na vyjadrenie sa k veci; právny zástupca navrhovateľa oznámenie o začatí správneho konania prevzal dňa 10.01.2014. Navrhovateľ stanovisko k predmetu správneho konania nepodal a to ani po opätovnej výzve na vyjadrenie k podkladom pre rozhodnutie v správnom konaní č. 410-PLO/O-5921/2013, ktorá bola právnenmu zástupcovi navrhovateľa doručená 03.03.2014. Vec bola prejednaná na ústnom pojednávaní 29.04.2014.

Skutkový stav v predmetnej právnej veci bol zistený na základe záznamu programu „Úradníci chceli zobrať dieťa od rodiča, skončilo na psychiatrii“, ktorý bol poskytovaný na stránke www.noviny.sk v katalógu programov v sekcii Krimi ako aj z prepisu/popisu skutkového stavu.

Audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných (§ 19 ods. 1 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z. z.).

Správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie (§ 33 ods. 2 správneho poriadku).

Rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti (§ 46 správneho poriadku).

Po oboznámení sa s obsahom posudzovaného príspevku sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil s názorom odporcu, že spôsobom jeho spracovania došlo k neoprávnenému zásahu do cti súdnej úradníčky v takej miere, že obmedzenie slobody prejavu a práva na informácie v podobe vyvedenia administratívnej zodpovednosti voči navrhovateľovi je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu cti dotknutej osoby. Rozhodne nebol daný verejný záujem na poskytovaní informácií spôsobom, akým došlo k ich spracovaniu, keď navyše príčinná súvislosť medzi konaním súdnej úradníčky a hospitalizovaním maloletého chlapca v nemocnici nebola verifikovateľná. Zaradenie sporných informácií do programu považoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky za nadbytočné s cieľom zatriktívniť program neprimeraným spôsobom.

V dôsledku poskytnutia opakovaných detailných záberov tváre súdnej úradníčky bez rastrovania tvárovej časti ako aj jej vyjadrení v rámci súdneho výkonu bez modifikácie hlasu bola bezpochyby pre užšiu verejnosť identifikovateľná. Poskytovaním uvedeného programu sa navrhovateľ dopustil správneho deliktu, za ktorý mu bola uložená sankcia. Skutková podstata správneho deliktu bola riadne vymedzená vo výroku rozhodnutia odporcu spolu s uvedením hmotnoprávneho predpisu.

Ukladanie pokút za správne delikty sa uskutočňuje v rámci úvahy správneho orgánu (diskrečná právomoc), zákonom dovoleného rozhodovacieho procesu, v ktorom správny orgán v zákonom stanovených hraniciach uplatňuje svoju právomoc a určí výšku sankcie. Pri preskúvaní správnych rozhodnutí o uložení peňažnej sankcie, správny súd nepreskúvava len zákonnosť použitia správnej úvahy (§ 245 ods. 2 OSP), ale aj jej správnosť. Voľná správna úvaha neznamena ľubovôľu správneho orgánu, pretože je obmedzená určitými hranicami a môže sa pohybovať v určitom, zákonom vymedzenom. V predmetnej právnej veci odporca sa zaoberal všetkými okolnosťami ovplyvňujúcimi uloženie sankcie a jej výšky (závažnosti správneho deliktu, z miery zavinenia, z rozsahu

a dosahu vysielania, z trvaní a následkov porušenia povinností a zo spôsobu porušenia povinnosti účastníkom konania), ktoré podrobne odôvodnil. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto konštatuje, že použitie správnej úvahy pri ukladaní sankcie nevybočilo zo zákonných hraníc a uložená sankcia plní individuálnu, generálnu, výchovnú, preventívnu a represívnu funkciu.

Vychádzajúc z uvedených skutočností Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku rozhodnutie odporcu č. RP/029/2014 zo dňa 29.04.2014 potvrdil, pretože v postupe a rozhodnutí odporcu nezistil porušenie zákona.»

3. Sťažovateľka v úvode svojej sťažnosti uviedla, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom zasiahol do jej základných práv na (i) spravodlivé súdne konanie, súdnu a inú právnu ochranu a na (ii) slobodu prejavu a šírenie informácií garantovaných ústavou a dohovorom, a to konkrétne do čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru v spojení s čl. 1 dohovoru.

3.1 Sťažovateľka tvrdí, že k zásahu a porušeniu jej práva došlo v súvislosti s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie Rady a zamietol opravný prostriedok proti rozhodnutiu Rady o preskúmanie rozhodnutia Rady tým, že uzavrel, že došlo k splneniu podmienok predpokladaných ústavou na obmedzenie slobody prejavu sťažovateľky. Sťažovateľka namieta, že obmedzenie slobody prejavu bez existencie ústavou aprobovaných dôvodov je možné považovať za vážny zásah do práva na slobodu prejavu sťažovateľky.

3.2 Sťažovateľka uvádza, že síce bol zásah do jej slobody prejavu vykonaný na základe zákona [§ 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii], avšak tento zásah nesledoval žiaden legitímny cieľ ani nebol proporcionálny (nevyhnutný v demokratickej spoločnosti).

3.3 Sťažovateľka uvádza, že z rozhodnutia Rady, z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ako aj zo skutkového stavu veci je zrejmé, že Rada a najvyšší súd obmedzili právo na slobodu prejavu sťažovateľky na základe domnejšej ochrany práva slobôd iných („súdnej úradníčky“ pri výkone verejnej moci).

3.4 Podľa sťažovateľky v prerokúvanej veci, hoci to Rada vo svojom rozhodnutí nijako neuvádza, obmedzila slobodu prejavu sťažovateľky na úkor ochrany práv a slobôd iných, a to „súdnej úradníčky“, konkrétne na ochranu jej osobnej cti.

3.5 Už pri skúmaní legitimity zásahu je podľa sťažovateľky potrebné poukázať na skutočnosť, že inkriminovaná reportáž sa týkala a zároveň aj vo svojej podstatnej časti priamo zaznamenávala výkon súdneho rozhodnutia o odňatí dieťaťa z osobnej starostlivosti otca, tzn. bez akýchkoľvek pochybností zaznamenávala výkon verejnej moci.

3.6 Vystupujúca „súdna úradníčka“ a ostatné osoby zobrazené v reportáži neboli podľa presvedčenia sťažovateľky zachytené pri súkromnej aktivite, ktorá by požívala zvýšenú ochranu pred zásahmi, ale naopak pri výkone verejnej moci, kde boli vyobrazené tak, ako v skutočnosti aj reálne vystupovali. S ohľadom na legitimitu zásahu preto nie je podľa názoru sťažovateľky možné hovoriť o naplnení tohto kritéria, pretože nemôže existovať legitímny cieľ ochrany osobnej cti „súdnej úradníčky“ pri výkone verejnej moci v prípadoch, keď sťažovateľka zobrazila priebeh úkonu (výkonu rozhodnutia) tak, ako sa v skutočnosti odohral.

3.7 Sťažovateľka namieta, že čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru predstavujú limitačnú klauzulu pre orgán verejnej moci, ako aj všeobecný súd, ktorú nemôže prekračovať, a to ani v prípade, ak by im akékoľvek ustanovenie zákona [napr. § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii] dávalo kompetenciu na jeho aplikovanie a vynucovanie.

3.8 Keďže predmetné ustanovenia ústavy a dohovoru umožňujú obmedziť slobodu prejavu len výnimočne v prípade, keď pri sledovaní legitímneho cieľa je obmedzenie slobody prejavu aj proporcionálne (nevyhnutné v demokratickej spoločnosti), bolo podľa sťažovateľky zo strany najvyššieho súdu (aj Rady) potrebné skúmať, či obmedzenie slobody prejavu prejde testom proporcionality zásahu.

3.9 Predmetná reportáž je podľa odkazu sťažovateľky dodnes dostupná na internete a z jej obsahu je možné jednoznačne určiť, že ani len nemohlo dôjsť k meritórnemu uvažovaniu o zásahu do práv „súdnej úradníčky“.

3.10 Sťažovateľka sa domnieva, že v prípade § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii je nevyhnutné aplikovať test proporcionality pomocou hľadania odpovedí na otázky „kto, o kom, čo, kde, kedy, ako“. Sťažovateľka ponúka nasledujúce odpovede na položené otázky:

KTO – vo vzťahu k uvedenému sťažovateľka uvádza, že v posudzovanej veci je vysielateľom televíznej programovej služby s názvom „JOJ“ s celoštátnou pôsobnosťou a spravodajského portálu dostupného na internetovej stránke ‘www.noviny.sk’, v ktorých boli inkriminované spravodajské informácie odvysielané. Sťažovateľka je v danom prípade teda nositeľkou slobody prejavu, a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci primeraným spôsobom zohľadniť. Rada ani najvyšší súd tak podľa sťažovateľky neurobili.

O KOM – v posudzovanom prípade je podľa slov sťažovateľky nepochybné, že inkriminované informácie sa týkali veľmi závažnej témy verejného záujmu, a to výkonu rozhodnutia o odňatí maloletého dieťa z osobnej starostlivosti jedného rodiča. Reportáž v základných črtách popisovala samotnú situáciu a jej priebeh a v prevažnom rozsahu tento priebeh audiovizuálne sprostredkovala divákovi tak, ako sa v skutočnosti odohral. Podľa názoru sťažovateľky je tiež nesporné, že inkriminované záznamy z vysielania zaznamenali aj prejavy fyzickej osoby identifikovanej Radou ako „súdna úradníčka“ bez uvedenia jej mena, priezviska, adresy alebo iných identifikačných znakov s výnimkou zobrazenia jej tváre a osobných prejavov pri výkone verejnej moci. Sťažovateľka uvádza, že fyzickú osobu „súdnu úradníčku“ je možné charakterizovať ako verejne činnú osobu pôsobiacu priamo pri výkone verejnej moci, pri ktorej hranice dovolenej kritiky sú širšie, ako u bežnej súkromnej osoby. Napriek tejto skutočnosti neboli podľa mienky sťažovateľky na adresu „súdnej úradníčky“ vyslovené žiadne kritické skutkové tvrdenia ani hodnotiace úsudky a reportér

uvádzal vecné informácie o prípade, o priebehu výkonu rozhodnutia, ako aj ďalšom postupe a možných právnych dôsledkoch (zákonnosti) takéhoto výkonu rozhodnutia.

ČO – otázkou verejného záujmu sú podľa sťažovateľky predovšetkým informácie, ktoré sa týkajú verejných činností, verejných činiteľov. V prerokúvanej veci išlo podľa presvedčenia sťažovateľky jednoznačne o závažnú vec verejného záujmu, ktorú umocňoval fakt, že výkon verejnej moci bol spojený s prvkom „násilného“ odňatia maloletého dieťaťa z osobnej starostlivosti otca. Sprostredkované informácie prirodzene spadali podľa názoru sťažovateľky pod verejný záujem obyvateľstva a sťažovateľka bola oprávnená tieto informácie verejného záujmu z titulu svojho postavenia verejnosti sprostredkovať.

KDE – inkriminované informácie, resp. reportáž boli odvysielané na internetovej stránke prevádzkovej sťažovateľkou. V danom prípade je podľa slov sťažovateľky však nutné taktiež zohľadniť a vnímať kritérium miesta distribúcie inkriminovaných informácií, resp. reportáží v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, resp. masmédiu, tak podľa sťažovateľky jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia, pretože je prirodzené, že masmédiá využívajú masovejšie komunikačné prostriedky.

KEDY – inkriminované informácie boli podľa odkazu sťažovateľky verejnosti sprostredkované v čase, keď bezprostredne došlo k výkonu verejnej moci, čiže sťažovateľka aktívne reagovala v aktuálnom čase na udalosť, ktorá bola predmetom verejného záujmu, čiže v bezprostrednom čase zachytila prirodzený sled udalostí čo možno najhodnovernejšie, ako to bolo možné.

AKO – v posudzovanej veci Rada ani najvyšší súd neboli podľa sťažovateľky schopní identifikovať žiadne (nepravdivé) skutkové tvrdenia, ktoré by sa dotýkali osoby „súdnej úradníčky“, avšak ani to im nezabránilo v obmedzení slobody prejavu sťažovateľky. Sťažovateľka a jej redaktor komentovali podľa jej slov priebeh zaznamenaného výkonu rozhodnutia primerane k tomu, čo bol aj samotný priemerný divák schopný zachytiť z audiovizuálneho záznamu a komentáre nemajú zavádzajúci charakter ani nijakým spôsobom nevznášajú neodôvodnenú (nepodloženú) kritiku „súdnej úradníčky“

alebo samotného výkonu súdneho rozhodnutia. Akékoľvek komentatívne vyjadrenie redaktora na adresu „súdnej úradníčky“ bolo podľa sťažovateľky uvedené v rovine oznámenia, že na všetky zúčastnené strany bol podaný podnet na prešetrenie postupu bez toho, aby redaktor uvádzal akékoľvek predčasné závery o tom, či konanie „súdnej úradníčky“ bolo alebo nebolo v súlade so zákonom, prípadne či postup pri výkone rozhodnutia mal vplyv na zdravotný stav maloletého dieťaťa. Zároveň je podľa sťažovateľky potrebné konštatovať, že dĺžka trvania výkonu rozhodnutia, ako aj skutočnosť, že v ten deň už išlo o druhý pokus o výkon rozhodnutia v poradí, vytvorili odôvodnené pochybnosti o tom, či je takýto výkon rozhodnutia v najlepšom záujme maloletého dieťaťa, preto bolo nevyhnutné, aby sťažovateľka ako strážny pes demokracie a predĺžená ruka verejnosti poukázala na tieto skutočnosti a zároveň vyvolala odôvodnenú diskusiu (či už odbornú alebo laickú), či podobný výkon rozhodnutia je možné považovať za výkon, ktorý naozaj dbá o najlepší záujem dieťaťa.

3.11 Za uvedených okolností sťažovateľka považuje právne závery Rady a najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutí Rady a v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu za arbitrárne a svojvoľné a z hľadiska práva na spravodlivé súdne konanie za arbitrárny zásah, ktorého dôsledkom je zároveň zásah do slobody prejavu, ktorý je z ústavného hľadiska neakceptovateľný a neudržateľný z dôvodu, že nespĺňa základný predpoklad proporcionality (nevyhnutnosti v demokratickej spoločnosti) zásahu do slobody prejavu. Tým, že najvyšší súd potvrdil rozhodnutie Rady, ktorá mala interpretovať a aplikovať § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii v spojení s právom na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru a ústavnou limitáciou v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, avšak tieto interpretovala a aplikovala spôsobom, ktorý podľa mienky sťažovateľky nezodpovedá ústavným požiadavkám na ochranu slobody prejavu sťažovateľky v zmysle čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru, porušil podľa presvedčenia sťažovateľky jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň právo na slobodu prejavu a základné právo slobodne rozširovať informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 v spojení s čl. 10 ods. 2 dohovoru.

4. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Základné práva spoločnosti MAC TV, s.r.o... podľa článku 26 ods. 1 a ods. 2 a článku 46 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 a článku 10 ods. 1 a ods. 2 v spojení s článkom 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní... pod sp. zn.: 2Sž/12/2014-38 zo dňa 18.05.2016, porušené boli.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní... pod sp. zn.: 2Sž/12/2014-38 zo dňa 18.05.2016 sa zrušuje vo všetkých výrokoch a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť spoločnosti MAC TV, s.r.o... trovy právneho zastúpenia vo výške 100 %, spočívajúce v dvoch úkonoch právnej služby, 2x režijný paušál a DPH ... do pätnásť dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

Vyjadrenie odporcu

5. Najvyšší súd sa listom č. k. KP 3/2017-22 z 10. apríla 2017 doručeným ústavnému súdu 21. apríla 2017 vyjadril k sťažnosti sťažovateľky.

5.1 Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka v sťažnosti v podstate opakuje tvrdenia z priebehu súdneho preskúmovacieho konania, keď už v bode III. podaného odvolania proti rozhodnutiu Rady argumentovala najmä čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa najvyššieho súdu ide o tvrdenia, s ktorými sa náležite vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozsudku a vyvodil záver, že rozhodnutím a postupom Rady v danej veci nedošlo k porušeniu zákona. Najvyšší súd preto vo vyjadrení odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku.

5.2 Záverom najvyšší súd uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Replika sťažovateľky

6. Sťažovateľka na vyjadrenie odporcu nereagovala a ani na opakovanú výzvu ústavného súdu nezaslala svoje stanovisko k vyjadreniu odporcu.

6.1 Sťažovateľka sa však listom z 5. decembra 2017 doručeným ústavnému súdu 8. decembra 2017 vyjadrila, že v prerokovávanej veci netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

III.

Závery ústavného súdu

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť a s ňou spojené námietky sťažovateľky, v zmysle ktorých najvyšší súd napadnutým rozsudkom podľa právneho názoru sťažovateľky porušil jej ústavou a dohovorom garantované a ňou označené ústavné práva.

8.1 Sťažovateľka, ktorá pôsobí na mediálnom trhu v rámci Slovenskej republiky ako vysielateľ v zmysle zákona o vysielaní a retransmisii, predovšetkým dôvodí, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom zasiahol do jej základných práv na (i) spravodlivé súdne konanie, súdnu a inú právnu ochranu a (ii) slobodu prejavu a šírenie informácií garantovaných ústavou a dohovorom. Sťažovateľka tvrdí, že k zásahu a porušeniu jej práv došlo v súvislosti s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie Rady a zamietol opravný prostriedok proti rozhodnutiu Rady o preskúmanie rozhodnutia Rady tým, že uzavrel, že došlo k splneniu podmienok predpokladaných ústavou na obmedzenie slobody prejavu sťažovateľky. Sťažovateľka namieta, že obmedzenie slobody prejavu bez

existencie ústavou aprobovaných dôvodov je možné považovať za vážny zásah do práva na slobodu prejavu sťažovateľky.

8.2 Úlohou ústavného súdu je primárne posúdiť, či napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k zásahu do ústavou a dohovorom garantovaných práv sťažovateľky, či bol tento zásah ústavne odôvodnený a udržateľný alebo naopak svojvoľný a ústavne neudržateľný, všetko pri zohľadnení jednak práv a povinností vysielateľov a orgánov verejnej moci v zmysle zákona o vysielaní a retransmisii, ako aj pri zohľadnení postavenia a úloh sťažovateľky, ktoré ako vysielateľ a médium v podmienkach slobodného trhu, slobodnej spoločnosti a demokratického právneho štátu plní, a s tým spojenej miery diskrecie štátu (orgánov verejnej moci) v zasahovaní (aj na základe zákona o vysielaní a retransmisii) do nerušeného plnenia úloh médií v slobodnej spoločnosti.

8.3 Ústavný súd na tomto mieste podotýka, že pri prerokovávaní sťažnosti bral do úvahy relevantnú judikatúru týkajúcu sa sťažovateľky – rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci MAC TV S.R.O. v. Slovensko (rozsudok ESLP č. 13466/12 z 28. 11. 2017) týkajúci sa slobody prejavu sťažovateľky pri aplikácii § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii orgánmi verejnej moci, ako aj nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 571/2015 [týkajúci sa slobody prejavu sťažovateľky pri aplikácii § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii orgánmi verejnej moci] a sp. zn. II. ÚS 307/2014 (týkajúci sa všeobecne slobody prejavu sťažovateľky ako vysielateľa pôsobiaceho na mediálnom trhu).

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutým rozsudkom

9. Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru výkon slobôd podľa odseku 1, pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinnosti, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Všeobecne k slobode prejavu a právu na informácie

10. Slobodu prejavu (ktorá zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky) je potrebné považovať za konštitutívny znak demokratickej pluralitnej spoločnosti a za jednu zo základných podmienok na jej chod a individuálnu (seba)realizáciu jednotlivca.

10.1 Sloboda prejavu patrí do vlastnej sféry ľudskej slobody, ktorá je spätá predovšetkým s vnútornou oblasťou vedomia a zahŕňa atribúty tejto ľudskej slobody, ku ktorej patrí sloboda svedomia, sloboda myslenia a sloboda zastávať, šíriť a prijímať názory na všetky otázky spojené so životom spoločnosti. Sloboda prejavu je prakticky neoddeliteľná od slobody myslenia. Nijaká spoločnosť, v ktorej nie sú tieto slobody rešpektované, nie je slobodná, nech už má vláda tejto spoločnosti (štátu) akúkoľvek formu (porov. MILL, J. S. On Liberty. Third Edition. London : Longman, Green, Longman, Roberts & Green, 1864, p. 26 – 27). Každý človek má nespochybniteľné právo verejne proklamovať svoj názor a zakázať verejne vyjadrovať názory znamená zničiť slobodu prejavu (porov. BLACKSTONE, W. Commentaries on the Laws of England. Book the Fourth. The Fourth Edition. Oxford : Clarendon Press, 1770, p. 151 – 152).

10.2 Tento imperatív vlastný modernej konštitucionalistike a ústavám demokratických právnych štátov je akcentovaný v priestore modernej Európy predovšetkým súdnymi orgánmi ochrany ľudských práv a základných slobôd, ako je ESLP a ústavnými súdmi štátov Európy.

10.3 Európsky súd pre ľudské práva považuje v zmysle svojej ustálenej judikatúry k čl. 10 dohovoru slobodu prejavu za jeden z esenciálnych základov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej progresu a rozvoja každého jednotlivca [porov. Handyside v. Veľká Británia, č. 5493/72, plenárny rozsudok ESLP zo 7. 12. 1976, bod 49; rovnaké závery porov. aj v Observer and Guardian v. Veľká Británia, č. 13585/88, plenárny rozsudok ESLP z 26. 11. 1991; bod 59; Oberschlick v. Rakúsko, č. 11662/85, plenárny rozsudok ESLP z 23. 5. 1991, bod 57; Nilsen and Johnsen v. Nórsko, č. 23118/93, rozsudok veľkej komory ESLP z 25. 11. 1999, bod 43; z novšej judikatúry Rádio Twist v. Slovenská republika, č. 62202/00, rozsudok ESLP z 19. 12. 2006, bod 47; Axel Springer v. Nemecko, 39954/08, rozsudok veľkej komory ESLP zo 7. 2. 2012, bod 78; Centro Europa 7 S.R.L. and Di Stefano v. Taliansko, č. 38433/09, rozsudok veľkej komory ESLP zo 7. 6. 2012, bod 131; Ringier Axel Springer Slovensko v. Slovenská republika (č. 2), č. 21666/09, rozsudok ESLP zo 7. 1. 2014, bod 48 a ďalšie].

10.4 Podľa Spolkového ústavného súdu (Bundesverfassungsgericht) Spolkovej republiky Nemecko je sloboda prejavu priamym vyjadrením ľudskej osobnosti, je jedným z najušľachtilejších ľudských práv vôbec. Pre slobodný demokratický systém vlády je podľa Spolkového ústavného súdu Spolkovej republiky Nemecko sloboda prejavu jeho konštitutívnym prvkom, keďže umožňuje konštantnú intelektuálnu rozpravu, súboj názorov, ktorý je tomuto systému vlastný. V istom zmysle je sloboda prejavu základným pilierom slobody ako takej (porov. rozhodnutia Spolkového ústavného súdu Spolkovej republiky Nemecko sp. zn. 1 BvR 400/51 z 15. januára 1958, bod 31; sp. zn. 1 BvR 131/96 z 24. marca 1998, bod 27; sp. zn. 2 BvR 2219/01 z 15. decembra 2004, bod 15).

10.5 Ústavný súd Českej republiky rovnako považuje slobodu prejavu za jednu z najdôležitejších hodnôt každej demokratickej spoločnosti a opakovane trvá na tom, že každý názor, stanovisko, kritika je v zásade prípustnou záležitosťou. Podľa Ústavného súdu

Českej republiky v podmienkach liberálnej demokracie je každému dovolené vyjadrovať sa k veciam verejným, ktoré môžu byť verejne posudzované. Ide o výraz demokratického princípu, o výraz participácie občianskej spoločnosti na veciach verejných (porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 823/11 zo 6. marca 2012, body 19 a 21; taktiež porov. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 357/96 z 10. decembra 1997).

10.6 Ústavný súd opakovane dostal príležitosť prispieť k ústavnoprávnej rozprave o slobode prejavu. V jednom zo svojich rozhodnutí extenzívnejšie pojednávajúcich o ochrane slobody prejavu, v náleze sp. zn. II. ÚS 326/09 zo 4. marca 2010, deklaroval, že sloboda prejavu je nevyhnutná pre demokraciu a pre tvorbu slobodnej verejnej mienky v otvorenej spoločnosti, je základným pilierom demokratickej spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k verejným veciam a vynášať o nich hodnotové súde, a aj pri kritike platí z princípu demokracie vyplývajúca ústavná prezumpcia, že ide o kritiku dovolenú (porov. II. ÚS 326/09, bod 39). Ústavný súd následne v náleze sp. zn. III. ÚS 385/2012 z 21. januára 2014 aj v duchu judikatúry ESĽP (najmä už uvedeného rozsudku ESĽP vo veci Handyside v. Veľká Británia, bod 49) doplnil, že sloboda prejavu vo všetkých štátoch vybudovaných na demokratických princípoch predstavuje jeden zo základných pilierov demokracie a uplatňuje sa nielen vo vzťahu k informáciám a myšlienkam, ktoré sú prijímané priaznivo, resp. sú pokladané za neškodné či neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášateľnosti a otvorenosti, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej spoločnosti.

10.7 Obmedzenie slobody prejavu je v demokratickej spoločnosti výnimkou, ktorú je navyše potrebné interpretovať reštriktívne a je možné ju ospravedlniť iba kvalifikovanými okolnosťami. Predložená interpretácia obmedzenia slobody prejavu primárne zakazuje tzv. predchádzajúce obmedzenie (doktrína „no previous restraint“), typicky cenzúru (porov. čl. 26 ods. 3 ústavy), resp. dovoľuje obmedziť slobodu prejavu v prípadoch, ak ide o prejav jasne a bezprostredne vytvárajúci podstatné ohrozenie [doktrína „clear and present danger“; k tomu porov. široko citované stanovisko legendárneho sudcu O. W. Holmesa Jr., ktoré sa stalo základom rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci

Schenck v. United States 249 U.S. 47 (1919) z 3. marca 1919, bod 50] určitého kvalifikovaného vyššieho záujmu.

10.8 Jazykom ústavy a dohovoru povedané, slobodu prejavu možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných alebo na ochranu určitého kvalifikovaného verejného záujmu. Limitačná klauzula inkorporovaná v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru (už citované) explicitne uvádza dôvody takéhoto obmedzenia. Takéto obmedzenie musí byť stále v súlade s demokratickým charakterom spoločnosti („nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“).

10.9 Článok 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru nedávajú štátu neobmedzený priestor na uváženie („margin of appreciation“) v určení, v prospech akého štátom proklamovaného verejného záujmu štát obmedzí slobodu prejavu. Takéto uváženie štátu sa vykonáva pod dohľadom prostredníctvom súdnych orgánov – ústavného súdu a ESĽP. Tento dohľad zahŕňa otázku, či bolo uvedené obmedzenie slobody prejavu legálne, legitímne a nevyhnutné a dohľad pokrýva tak oblasť legislatívy, ako aj jej aplikáciu v praxi predovšetkým prostredníctvom súdov [porov. už uvedený rozsudok ESĽP vo veci Handyside v. Veľká Británia, bod 49; ale aj Sunday Times v. Veľká Británia (č. 1), č. 6538/74, plenárny rozsudok ESĽP z 26. 4. 1979, bod 59; Tele 1 Privatfernseh v. Rakúsko, č. 32240/96, rozsudok ESĽP z 21. 9. 2000, bod 34; Mouvement Raëlien Suisse v. Švajčiarsko, č. 16354/06, rozsudok veľkej komory ESĽP z 13. 7. 2012, body 59 – 60].

10.10 Dôvodom obmedzenia slobody prejavu môže byť okrem iného ochrana práv iných, teda aj základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, resp. čl. 16 ods. 1 ústavy konkretizovaného napr. aj v § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii.

K úlohám médií v slobodnej spoločnosti v spojení so slobodu prejavu

11. V podmienkach demokratickej, slobodnej a modernej informačnej spoločnosti je dôležitosť médií nespochybniteľná. Sú to práve médiá, kde prebieha najzásadnejšia debata o verejných záležitostiach. Slovaní Ústavného súdu Českej republiky, médiá hrajú nezastupiteľnú úlohu pri informovaní spoločnosti vo veciach verejného záujmu,

sprostredkovávajú spoločnosti informácie o aktuálnom dianí, o tendenciách uplatňujúcich sa v živote štátu i spoločnosti, umožňujú udržiavať verejnú diskusiu, v ktorej dochádza k sprostredkovaniu rôznych názorov, a poskytujú tak jednotlivcom a rôznym spoločenským skupinám príležitosť, aby prispievali k utváraniu všeobecného názoru (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 23/05, bod 30). Médiá teda predstavujú rozhodujúci faktor v permanentnom procese tvorby názorov a tvorby vôle jednotlivcov i spoločenských skupín, ale aj politických inštitúcií (ibidem).

11.1 Médiám taktiež prináleží sloboda prejavu. Tá sa vzťahuje predovšetkým na sprostredkovávanie informácií, ako aj šírenie správ, myšlienok a názorov, ktoré sú nielen pozitívne či neutrálne, ale aj takých, ktoré nesú negatívnu konotáciu, urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát, politické elity alebo časť obyvateľstva, čo je dané požiadavkami pluralizmu, znášanlivosti, otvorenosti a permanentného diskurzu, bez ktorých nemožno hovoriť o demokratickej slobodnej spoločnosti. Sloboda prejavu vo vzťahu k médiám poskytuje ochranu nielen zvoleným témam, ktoré sú médiami komunikované, ale aj druhu a spôsobu ich spracovania a šírenia.

11.2 Takto nastavené široké hranice slobody prejavu médií a vysielateľov sú prejavom (a zároveň základom) modernej demokratickej spoločnosti a majú zásadný význam pre možnosť charakterizovať štát ako demokratický a slobodný (uvedené závery porov. napr. v rozhodnutí Ústavného súdu Slovinska sp. zn. Up-2940/07 z 5. februára 2009, bod 7; v rozhodnutí Spolkového ústavného súdu Spolkovej republiky Nemecko sp. zn. 1 BvR 2020/04 z 10. decembra 2010, bod 23).

11.3 Vo vzťahu k politickým a spoločenským témam, ako aj oblasti výkonu verejnej moci a uskutočňovaniu reálnej politiky štátu médiá plnia úlohu sprostredkovateľa informácií a tzv. „strážneho psa/public watchdog“ (porov. medzi mnohými *Barthold v. Nemecko*, č. 8734/79, rozsudok ESLP z 25. 3. 1985, bod 58; *Lingers v. Rakúsko*, č. 9815/82, plenárny rozsudok ESLP z 8. 7. 1986, bod 44; *Financial Times Ltd and Others v. Veľká Británia*, č. 821/03, rozsudok ESLP z 15. 12. 2009, bod 59; *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. and Others v. Holandsko*, č. 39315/06, rozsudok ESLP z 22. 11. 2012, bod 125).

Postavenie štátu vo vzťahu k médiám a ich slobode prejavu

12. Narastajúca úloha médií v oblasti mienkotvorby, ich zvyšujúci sa počet aj druh, rozvoj moderných informačných a komunikačných technológií, ako aj rozvoj nových informačných systémov a liberalizácia prístupu občanov k tzv. „novým médiám“ majú vplyv aj na úlohy štátu v mediálnej oblasti (porov. rozhodnutie Spolkového ústavného súdu Spolkovej republiky Nemecko sp. zn. 1 BvR 670/91 z 26. júna 2002, bod 55).

12.1 Primárnou úlohou (pozitívnym záväzkom) štátu je v tomto prípade prijať vhodnú legislatívu s cieľom zabezpečenia možnosti vstúpiť za splnenia zákonných podmienok na mediálny trh novým súkromnoprávnym komerčným subjektom (vysielaťom, médiám a pod., t. j. zabezpečiť pluralitu médií) a vytvoriť vhodný legislatívny rámec pre pôsobenie týchto médií (t. j. aj vysielateľov a nových médií) na mediálnom trhu (porov. *mutatis mutandis* citovaný rozsudok ESLP vo veci *Centro Europa 7 S.R.L. and Di Stefano v. Taliansko*, bod 134; *Animal Defenders International v. Veľká Británia*, č. 48876/08, rozsudok veľkej komory ESLP z 22. 4. 2013, bod 101; k tomu všeobecne tiež čl. 55 ústavy).

12.2 Negatívny výpočet úloh štátu vo vzťahu k médiám zahŕňa predovšetkým povinnosť zdržať sa obmedzovania slobody prejavu a neodôvodnených zásahov do slobody prejavu. Výnimku tvorí, ako už ústavný súd uviedol, ústavná licencia pre obmedzenie slobody prejavu, v zmysle ktorej slobodu prejavu možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných alebo na ochranu určitého kvalifikovaného verejného záujmu (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru).

12.3 Vo vzťahu k vysielateľom je potrebné poukázať aj na čl. 26 ods. 2 ústavy, v zmysle ktorého podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Štát má legitímne ústavou predpokladané právo legislatívne upraviť podmienky vstupu vysielateľov na mediálny trh. Vo vzťahu k administratívnej náročnosti splnenia zákonných podmienok vstupu vysielateľa na mediálny trh má štát pomerne širokú diskreciu.

12.4 Po splnení zákonných podmienok vstupu vysielateľa na mediálny trh (t. j. získaní licencie) má však štát už len veľmi obmedzené možnosti zasahovať do práv vysielateľa spojených najmä s nerušeným výkonom ústavného práva na slobodu prejavu. V tomto smere má štát pozíciu tzv. „nočného strážnika“ (night-watchman/nachtwächterstaat; k pojmu všeobecne porov. BERLIN, I. Čtyři eseje o svobodě. Praha : Prostor, 1999, s. 225; NOZICK, R. Anarchy, State, and Utopia. New York : Basic Books, 1974, 2013, p. 25 – 27), ktorému ústavný poriadok dovoľuje zasiahnuť (obmedziť) do slobody prejavu vysielateľa (médií) iba výnimočne na základe ústavou a dohovorom predpokladaných kvalifikovaných kritérií (čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru).

Povinnosť vysielateľov pri ochrane ľudskej dôstojnosti a ľudskosti

13. Podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii audiovizuálna mediálna služba na požiadanie, programová služba a ich zložky nesmú spôsobom svojho spracovania a svojím obsahom zasahovať do ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných.

13.1 Ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii možno považovať za naplnenie ústavného predpokladu obmedzenia slobody prejavu vysielateľov v prospech ochrany ľudskej dôstojnosti a základných práv a slobôd iných (spojených s ochranou ľudskosti a ľudskej dôstojnosti, teda najmä v zmysle čl. 16 a čl. 19 ústavy) iba v nasledujúcom smere:

13.2 Uvedený § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii si kladie za cieľ zabezpečiť prostredníctvom obmedzenia slobody prejavu vysielateľov a sankčným mechanizmom Rady ochranu základných práv a slobôd (ľudskej dôstojnosti a ľudskosti) v tých situáciách, kde subjekty ochrany nemajú k dispozícii prostriedky alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov (napr. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka – žaloba o ochranu osobnosti). Pre hájenie verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti subjektov ochrany je nevyhnutné použiť sankčný mechanizmus. Pôjde napríklad o prípady, keď obsah vysielateľmi šírených informácií,

názorov, myšlienok a ideí zasahuje do ľudskej dôstojnosti (alebo obdobných osobnostných základných práv a slobôd) nie konkrétnej osoby, ale bližšie neidentifikovanej skupiny ľudí, ktorí nemajú objektívne možnosť sa proti takýmto zásahom brániť súkromnoprávnou žalobou pre ich nespätosť s daným prostredím (napr. migrujúci ľudia – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb znevažujúcim informovaním o ich migrácii) alebo vzhľadom na ich sociálnu a ekonomickú situáciu ako skupiny osôb v danom prostredí (skupiny osôb zo znevýhodneného sociálneho prostredia – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb pohrdavým a tendenčným informovaním o ich spôsobe života), alebo pôjde o situácie zásahu do ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby či osôb v spojení s konkrétnymi skutočnosťami z minulosti (napr. týkajúce sa holokaustu, zločinov proti ľudskej, vojnových konfliktov v minulosti, keď napr. tieto osoby nežijú – zásah do ľudskej dôstojnosti týchto osôb popieraním holokaustu alebo zľahčovaním útrap ľudí preživších holokaust či ich blízkych) alebo prítomnosti (napr. týkajúce sa terorizmu či extrémizmu mimo územia Slovenskej republiky – napr. zásah do ľudskej dôstojnosti obetí necitlivým alebo príliš explicitným informovaním o obetiach alebo zraneniach). Ústavný súd opakuje, že použitie sankčného mechanizmu pre hájenie verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti opísaných subjektov musí byť nevyhnutné (princíp nevyhnutnosti).

13.3 Chráni sa tak verejný záujem o to, aby sa pri informovaní verejnosti (a formovaní názoru recipientov na určitú problematiku) neústavne nezasahovalo do ľudskej dôstojnosti ani tých, ktorí nemajú k dispozícii prostriedky alebo z objektívnych skutočností vyplýva, že efektívne sa nedomôžu prostriedkov ochrany svojich (osobnostných) práv v rámci súkromnoprávných mechanizmov.

13.4 Ustanovenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii však neslúži na ochranu základných práv a slobôd tých osôb, ktoré sú vzhľadom na adresnosť zásahu do ich práv zo strany vysielateľa, resp. vzhľadom na svoj pobyt, pracovisko, postavenie či iný status v rámci spoločenských vzťahov schopné efektívne hájiť svoje subjektívne práva súkromnoprávnymi prostriedkami ochrany, ktoré im poskytuje právny poriadok (už spomínaná možnosť súkromnoprávnej žaloby o ochranu osobnosti podľa Občianskeho zákonníka). Rada pre účely aplikácie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii neslúži ako orgán verejnej moci posudzujúci spor o ochranu subjektívnych práv

jednotlivcov (t. j. súkromnoprávny spor), ale ako orgán verejnej moci, ktorý je na strane verejného, ústavou chráneného záujmu, ktorý aj pomocou § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii Rada háji. V tomto duchu je potrebné vykladať a aplikovať § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii a ustanovenia o sankčnom mechanizme použiteľnom pri porušení tohto ustanovenia.

Aplikácia uvedených východísk na vec sťažovateľky

14. Rada rozhodnutím uložila sťažovateľke sankciu – pokutu vo výške 1 000 eur za porušenie povinnosti podľa § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii v súvislosti s tým, že podľa Rady poskytovala program „*Úradníci chceli zobrať dieťa od rodiča, skončilo na psychiatrii*“, ktorý svojím obsahom a spôsobom spracovania zasiahol do osobnej cti v programe zobrazenej „súdnej úradníčky“, dostupný na internetovej stránke <www.noviny.sk>. Rozhodnutie rady potvrdil napadnutým rozsudkom najvyšší súd.

14.1 Podľa názoru ústavného súdu Rada svojím výkladom a aplikáciou uvedeného § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii vo veci sťažovateľky ústavne nekonformným spôsobom zasiahla do práva sťažovateľky na slobodu prejavu, a to z týchto dôvodov.

14.2 Rada síce aplikovala zákonné ustanovenia pri prejednávaní veci sťažovateľky (princíp legality), ktoré ju oprávňujú na ukladanie sankcií za porušenie § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii, avšak tieto ustanovenia aplikovala na prípad, keď cieľ chránený § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii nebolo možné dosiahnuť (princíp legitimacy).

14.3 Rada svojím rozhodnutím chránila subjektívne právo „štátnej úradníčky“ na česť a ľudskú dôstojnosť, avšak takúto ochranu dotknutej „štátnej úradníčke“ môže poskytnúť a poskytuje v prvom rade všeobecné súdnictvo na základe žaloby o ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. V prípade sťažovateľky nešlo o šírenie informácií, ktoré by zasahovali do ľudskej dôstojnosti osoby alebo skupiny osôb, ktoré by sa na základe objektívnych skutočností nemohli domáhať ochrany súkromnoprávnymi prostriedkami ochrany subjektívnych práv, a ani nešlo zo strany Rady

o hájenie verejného záujmu o ochranu ľudskej dôstojnosti tretích osôb v zmysle § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii a najmä v zmysle účelu § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii, ktorý tento plní (pozri závery ústavného súdu v bodoch 13 až 13.4 tohto nálezu).

14.4 Predmetom šírených informácií navyše bola činnosť „súdnej úradníčky“ pri výkone súdneho rozhodnutia, išlo o zachytenie činnosti predstaviteľa orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci. Predmetom šírených informácií teda neboli aktivity fyzickej osoby pri súkromnej činnosti v čase osobného voľna a pod., kde by mohlo byť potenciálne „v hre“ súkromie fyzickej osoby [aj tu by však platili závery ústavného súdu o účele § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii; pozri body 13 až 13.4].

14.5 Ústavný súd na tomto mieste odkazuje na rozsudok ESLP vo veci MAC TV S.R.O. v. Slovenská republika (rozsudok č. 13466/12 z 28. 11. 2017), kde ESLP v obdobnej veci sťažovateľky konštatoval porušenie práva na slobodu prejavu sťažovateľky rozhodnutiami orgánov verejnej moci Slovenskej republiky tým, že tieto akceptovali výklad a aplikáciu § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii Radou v prípade, keď nebol splnený princíp nevyhnutnosti obmedzenia slobody prejavu sťažovateľky. V uvedenom prípade prejednávanom pred ESLP išlo o sankcionovanie sťažovateľky ako vysielateľa zo strany Rady za „porušenie povinnosti ustanovenej v § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii tým, že dňa 12.04.2010 o cca 17:12 hod. odvysielal v programe Prvé noviny a.s. glosu Protokolárna ľútosť, ktorá svojím obsahom a spôsobom svojho spracovania zasiahla do ľudskej dôstojnosti zosnulého prezidenta Poľskej republiky...“. Podľa ESLP sa orgány verejnej moci na pôdoryse § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii zamerali na ochranu subjektívnych práv konkrétnej individualizovanej osoby (bývalého poľského prezidenta) prostredníctvom aplikácie noriem § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii a neponúkli žiadne závery o potrebe ochrany verejného záujmu a ochrany širšej verejnosti pred šírením nenávisťných komentárov spočívajúcich v oslave smrti človeka pre jeho iné politické zmýšľanie (body 51 a 52 rozsudku ESLP č. 13466/12 z 28. 11. 2017). ESLP taktiež vzal v prípade sťažovateľky do úvahy, že Rada pri aplikácii § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii rozhodovala ex officio, a nie na základe či už podnetu osôb blízkych bývalému prezidentovi

Poľska, alebo na základe podnetu poľského ľudu či vlády (bod 56 rozsudku ESĽP č. 13466/12 z 28. 11. 2017).

14.6 Pri prerokovávanej veci sťažovateľky ústavný súd aj v rámci rozsudku ESĽP č. 13466/12 z 28. 11. 2017 konštatuje, že ústavným súdom opísané pochybenie Rady neodstránil napadnutým rozsudkom ani najvyšší súd, a tak napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nesie rovnakú záťaž porušenia práva sťažovateľky na slobodu prejavu, a teda porušenia čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

15.1 Pri rozhodovaní orgánov verejnej moci (t. j. aj súdov) o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v konkrétnom právom upravenom procese je nevyhnutné akcentovať princípy demokratického právneho štátu formujúce každé konanie. Tieto princípy nachádzame v čl. 46 a nasl. ústavy (právo na súdnu a inú právnu ochranu), ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na spravodlivý proces).

15.2 Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej

ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (porov. I. ÚS 117/05). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

15.3 Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (porov. napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok ESĽP z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 3. 5. 2001, bod 2).

15.4 Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov a tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

15.5 Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd sa v napadnutom rozsudku nevysporiadal so všetkými pre spravodlivé a ústavne udržateľné rozhodnutie v sťažovateľkinej veci ťažiskovými premennými. Najvyšší súd sa nevysporiadal s otázkou, či zásah do práva na slobodu prejavu sťažovateľky zo strany Rady prejde testom legality, legitimacy a nevyhnutnosti zásahu do jej práva na slobodu prejavu. Najvyšší súd sa nijakým spôsobom nezaoberal nastolenou otázkou, či uvedený zásah do slobody prejavu sťažovateľky bol legitímny a nevyhnutný, resp. či v uvedenom prípade vzhľadom na obsah

sťažovateľkou odvysielanej informácie vôbec existoval legitímny cieľ, ochrana ktorého by si vyžadovala zásah do slobody prejavu sťažovateľky prijatím rozhodnutia Rady a aplikáciu § 19 ods. 1 písm. a) zákona o vysielaní a retransmisii.

15.6 Už uvedený nedostatok napadnutého rozsudku najvyššieho súdu postačuje na konštatovanie porušenia sťažovateľkinho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku) z dôvodu jeho zjavnej neodôvodnenosti, keďže najvyšší súd neodpovedal v napadnutom rozsudku na právne relevantné ťažiskové otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany poskytovanej sťažovateľke v konaní pred najvyšším súdom.

15.7 *Nota bene* ústavný súd dopĺňa, že podmienku aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru na konanie pred najvyšším súdom v rámci správneho súdnictva ústavný súd považuje za splnenú v zmysle judikatúry ESĽP, v zmysle ktorej sa čl. 6 ods. 1 dohovoru vzťahuje aj na konania pred odvolacím súdom alebo kasačným súdom, pokiaľ je otázkou tohto konania aj ochrana dohovorom chránených záujmov dotknutej osoby (porov. *Delcourt v. Belgicko*, č. 2689/65, rozsudok ESĽP zo 17. 1. 1970, body 25 – 26). Z hľadiska *ratione materiae* sa konanie pred najvyšším súdom týkalo okrem iného aj práva zaručeného dohovorom (právo na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru) a v takom prípade je čl. 6 ods. 1 dohovoru aplikovateľný aj na konanie pred správnym súdom (rovnaké závery porov. *mutatis mutandis* napr. v *Uzukauskas v. Litva*, č. 16965/04, rozsudok ESĽP zo 6. 7. 2010, body 32 – 39).

K namietanému porušeniu čl. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom

16. Podľa čl. 1 dohovoru vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v hlave I tohto dohovoru.

16.1 Čo sa týka čl. 1 dohovoru (nazvaný „záväzok dodržiavať ľudské práva“), tento vyjadruje pozitívny záväzok štátu priznať každému, kto podlieha jeho jurisdikcii, práva a slobody uvedené v hlave I tohto dohovoru (čl. 1 pritom nespadá do hlavy I dohovoru nazvanej „práva a slobody“ – tam spadajú čl. 2 až čl. 18). Kľúčovým pojmom toho článku je pojem jurisdikcia, a preto je tento článok východiskom pre určenie pôsobnosti dohovoru *ratione personae* a *ratione loci*.

16.2 Prihliadajúc na prezentované východiská, ako aj na systematické zaradenie čl. 1 v rámci dohovoru nemožno dospieť k záveru, že by článok 1 dohovoru primárne upravoval subjektívne právo fyzických osôb a právnických osôb, ktorého porušenia by sa mohli tieto subjekty domáhať v rámci konania o sťažnostiach pred ústavným súdom.

16.3 Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

17. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním Advokátskou kanceláriou Bugala – Ďurček, s. r. o. (ďalej len „advokátska kancelária“), v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku nálezu).

17.1 Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Ústavný súd vo veci sťažovateľky viedol jedno konanie na základe jednej ňou podanej sťažnosti. Ústavný súd preto pri priznaní úhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

17.2 Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia podľa petitu sťažnosti tak, ako žiadala sťažovateľka, a to za 2 úkony právnej služby v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti).

17.3 Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2015 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 858 eur

(z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 143 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 8,58 eur).

17.4 Ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľky za 2 úkony právnej služby v roku 2016 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 286 eur (2 úkony × 143 eur). Ústavný súd k tomu priznal dvakrát režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 17,16 eur (2 × 8,58 eur). Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) vedeného Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky je advokátska kancelária zastupujúca sťažovateľku daňovým subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH [REDACTED]). Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 363,79 eur (303,16 eur + 20% DPH).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2018